

і дорожня карта політики формування культури здоров'я, яка, на думку авторів, допоможе всім мешканцям Нью-Джерсі жити своїм здоровим життям (Margaret Koller et al., 2019).

Висновки:

1. У роботі продемонстровано значний потенціал подальшої мінімізації ризиків для здоров'я суспільства через врахування культурних контекстів як у лікуванні захворювань, так і (особливо) у формуванні політики охорони здоров'я на державному рівні та рівні окремих регіонів.

2. Доцільно розглянути можливість організації та проведення дослідження за аналогічною тематикою в Україні із залученням, крім медичних фахівців, широкого кола науковців зі сфери культури, соціології, психології тощо.

ВИВЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я У РАМКАХ СОЦІАЛЬНО-ГІГІЄНИЧНОГО МОНІТОРИНГУ – ОСНОВНИЙ НАПРЯМОК ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ КОНТРОЛЮ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ

Зайцев В.В.

Дніпровський державний медичний університет, м. Дніпро

Вступ. У законопроекті «Про систему громадського здоров'я» від 22 вересня 2020 р. № 4142 уперше в Україні на законодавчому рівні вводиться поняття «громадське здоров'я» (ГЗ): сфера знань та організована діяльність суб'єктів щодо зміцнення здоров'я, запобігання хворобам, покращення якості та збільшення тривалості життя. Планується, що з липня 2021 року стан ГЗ у регіонах будуть вивчати Центри контролю та профілактики хвороб (ЦКПХ) у системі МОЗ, у вертикалі

головного державного санітарного лікаря та Центру ГЗ. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2017 року № 53 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266» в Україні вже розпочата підготовка медичних працівників з вищою освітою за новим фахом: лікарі з громадського здоров'я, при чому основним завданням лікарів з ГЗ ЦКПХ, буде виконання програми соціально-гігієнічного моніторингу (СГМ) відповідно до затвердженої розпорядженням Уряду від 30 листопада 2016 р. № 1002-р.-2016 концепції із розвитку ГЗ та його оперативних функцій.

Мета. Визначити основні завдання лікарів з ГЗ ЦКПХ при здійсненні державного СГМ з вивчення ГЗ.

Матеріали і методи. Проведено узагальнення досвіду СГМ питної води, що здійснювали установи санепіднагляду Дніпропетровщини.

Результати. До оперативних функцій ГЗ у роботі ЦКПХ віднесено здійснення державного СГМ, тобто системи спостереження, аналізу, оцінки і прогнозу стану здоров'я населення та середовища життєдіяльності людини з метою виявлення причинно-наслідкових зв'язків між станом здоров'я населення та впливом на нього факторів довкілля, як визначено у Постанові Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 року № 182 «Про затвердження Порядку проведення державного соціально-гігієнічного моніторингу». Пріоритетом у роботі лікарів з ГЗ повинно стати вміння здійснювати комплексну оцінку стану здоров'я населення, виявляти чинники, що впливають на громадське здоров'я, розробляти заходи щодо збереження та зміцнення здоров'я населення, реалізовувати їх на практиці, оцінювати їх ефективність. Лікар з ГЗ повинен знати діючі гігієнічні нормативи, вміти їх застосувати на практиці, аналізувати на їх підставі результати досліджень. В установах санепіднагляду Дніпропетровщини система моніторингу у 2010-2019 роках

охоплювала 250 постійних точок контролю питної води, 52 контрольних створи на поверхневих водоймах тощо. Для створення програми СГМ слід обґрунтувати найбільш інформативні показники «соціального блоку», які повинні відображати: умови побуту, харчування, питного водопостачання, праці і відпочинку населення. Так, до стану питного водопостачання населення доцільно включити питому вагу населення, забезпеченого централізованим водопостачанням, питому вагу часу на добу перебоїв у подачі води (у відсотках часів на добу, або днів на рік, коли питна вода у споживачів була відсутня). Система спостереження за станом здоров'я населення повинна включати насамперед показники захворюваності на індикаторні (маркерні) нозології, наприклад: флюорозу при підвищеному вмісту фтору, воднонітратної гемоглобінемії при перевищенні ГДК нітратів у воді колодязів, раку сечового міхура та товстого кишківника, враховуючи канцерогенний ризик від споживання хлорованої питної води, а при оцінці здоров'я на перспективу 5-50 років - також показників демографії, інвалідності, фізичного розвитку.

Одночасно слід обґрунтувати кількість репрезентативних лабораторних досліджень, що будуть здійснюватися ЦКПХ, на підставі гігієнічних нормативів. Перелік точок спостереження та показників контролю на звичайний та надзвичайний періоди доцільно затверджувати Центром ГЗ МОЗ України за пропозиціями регіональних ЦКПХ для кожного регіону окремо, виходячи з місцевих умов на 1-5 роки, при чому слід уникати їх дублювання з іншими контролюючими лабораторіями (водоканалів, Держпродспоживслужби, Держводагенції, Держекоінспекції, тощо).

Висновки. Серед основних завдань ЦКПХ МОЗ України є виконання СГМ, який повинен включати в себе не тільки систему контролю стану довкілля, але й конкретні інформативні відомості про соціальні умови життя населення у зв'язку з показниками ГЗ

(захворюваності на маркерні нозології, показники демографії, інвалідності, фізичного розвитку).

Для здійснення СГМ лікарі з ГЗ ЦКПХ повинні опанувати діючі гігієнічні нормативи, порядок їх контролю, вміти розробляти та впроваджувати регіональні та місцеві програми СГМ, надавати об'єктивну оцінку показникам довілля та ГЗ, на їх підставі вносити науково обґрунтовані пропозиції до місцевих органів влади, проводити широке гігієнічне навчання населення щодо дотримання здорового способу життя.

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК РОБОТИ ЦЕНТРУ КОНТРОЛЮ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Гончаренко В.І., Матюшина В.О.

**Державна установа «Донецький обласний центр контролю та
профілактики хвороб МОЗ України», м. Краматорськ**

Угодою про асоціацію між нашою державою та Європейським Союзом передбачено зобов'язання щодо впровадження заходів для захисту здоров'я людини як передумова сталого розвитку та економічного зростання (глава 22 «Громадське здоров'я»).

Сильна система громадського здоров'я покликана забезпечити належний рівень готовності до надзвичайних ситуацій як природного, так і техногенного характеру, мати змогу своєчасно реагувати на них для локалізації та ліквідації таких загроз.

Діяльність у сфері громадського здоров'я базується на трьох основних напрямках: захист здоров'я, профілактика захворювань і зміцнення (промоція) здоров'я. Не менш важливими